

ATMINIMO ŽENKLAI KALBA!

2020 metų rugpjūčio 1 d. 11 val., jaukioje Tūbinių bažnytėlėje (Šilalės raj.) susirinko didelis būrys Tūbinių ir Kiaukų bendruomenės narių. Į renginį buvo kviečiami visi, kas prisimena ar turėjo bent kokias sąsajas su Kiaukų pradine mokykla. Renginys skirtas išnykusios Kiaukų pradinės mokyklos prisiminimui ir jos vietos įamžinimui, atidengiant ir pašventinant paminklinius akmenis.

Buvusių mokinių ir kraštiečių dėka, atsirado noras įamžinti mokyklą, jos įkūrėją ir skaudžią krašto istoriją. Smagu prisiminti vaikystę, gyvenimą kaime, savo tėvų sodybose. Buvę mokyklos mokiniai: Juozas Noreika, Kristina Paliutienė, Zigmąs Astrauskas, buvusi mokytoja Marytė Pintverienė ir kiti, išgyvena sodybų tuštėjimą- kaimo nykimą, ir nuoširdžiai mini buvusią pradinę mokyklą.

Mokykla buvo įkurta 1938 metais ir išsilaikė iki 1974–ųjų. Joje mokėsi ir baigė net 36–ios kartos. Per tą laikotarpį nemažai Kiaukų kaimo vaikų lankė šią mokyklėlę, kurią įsteigė mokytojas Antanas Račkauskas savo sodyboje. Tačiau mokytojas už pažangias iniciatyvas netrukus su visa šeima buvo ištremtas į Rusijos šiaurę, kur išbuvo iki 1959 metų. Tūbinių ir Kiaukų parapijos istoriniai įvykiai ir tremties laikotarpis aprašytas Antano Račkausko prisiminimuose „Prisikėlę gyventi“, kurį paruošė ir išleido 2020 metais duktė Laimutė Jundulienė.

Prie krašto istorinės Atminties aktyviai prisideda ir kraštietis Augenijus Bendikas, kuris nepailsdamas gyvai bendrauja su krašto gyventojais, įrašinėja ir skelbia jų prisiminimus. Taip Kiaukų gyvenvietė pasipildė istoriniais aprašymais ir keliais naujais atminimo ženklais.

Vienas iš išlikusių atminimo ženklų, tai paties A. Račkausko tapytas paveikslas „Kiaukų pradinė mokyklėlė“ (kartonas, guašas, 1980?)

Prisiminant istoriją ir žvelgiant į ateitį, tą dieną Tūbinių bažnyčioje, buvo laikomos šv. Mišios, kurias aukojo gerb. Vilniaus **vyskupas Darius Trijonis** ir Viešvilės bažnyčios **klebonas Kęstutis Pajaujis**.

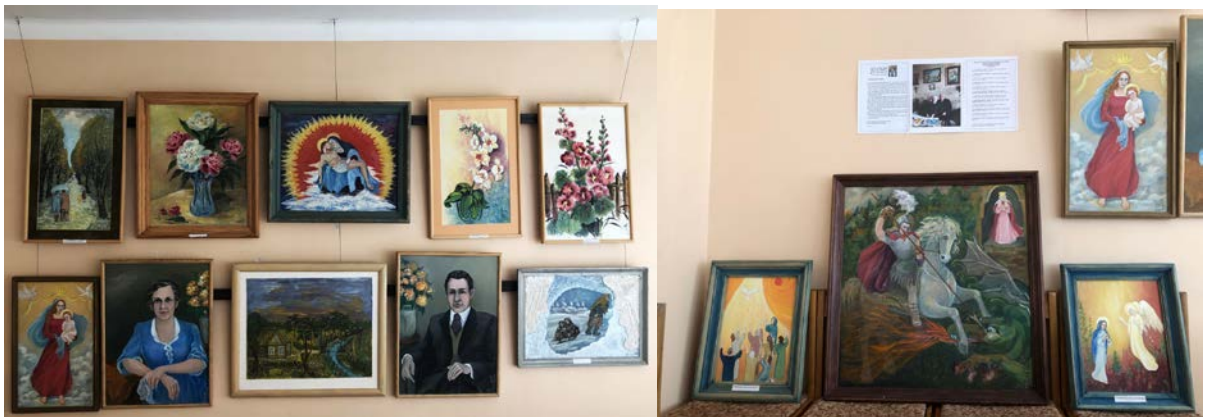
Vyskupas Darius Trijonis trumpai paminėjo Kiaukų pradinės mokyklos atsiradimo istoriją, kuri buvo įsteigta patogioje ir gerai prieinamoje kaimo vaikams vietoje. Apgailestavo, kad apleidžiamos ir paliekamos išnykimui įsimintiniausios ir gražiausios Lietuvos vietovės. Paminėjo, kad ir jo tėvas lankė šią mokyklą. Vyskupas ragino nepamiršti savo šaknų – krašto, kuris augino, brandino, davė tai, kas svarbiausia, teikė stiprybės tolesniame gyvenimo kelyje. Nuoširdžiai dėkojo visiems renginio organizatoriams, o ypač Kristinai Macikaitei – Paliutienei ir kraštiečiui Augenijui Bendikui.

Bendruomenė meldėsi už išėjusius į amžinybę, o taip pat už dabarties ir ateities kartas. Vėliau buvo pašventinti sodybų atminimo ženklai:

- Paminklinis akmuo, pastatytas (už kraštiečių suaukotas lėšas) išnykusios Kiaukų pradinės mokyklos įamžinimo vietoje ir akmuo su įkūrėjo įrašu. (Paminklo autorius Zigmas Astrauskas)
- Dajorų – Macikų išnykusioje sodybos vietoje pastatytas kryžius, kuris skirtas ir visos gausios giminės atminimui.
- Tautodailininko A. Bendiko sukurtas kopyltstulpis – rūpintojėlis, Noreikų giminės atminimui.

Pašventinus atminimo ženklus, renginio svečiai rinkosi Tūbinių bendruomenės namuose, kur minint **LIETUVOS TAUTODAILININKŲ 2020 METUS** buvo pristatyti ir išeksponuoti tautodailininkų: Laimutės Jundulienės ir Antano Račkausko tapybos darbai, ir medžio drožėjo Alfonso Bendiko kūriniai. Tautodailininkų parodą papildė istorinių nuotraukų ekspozicija – tai prieškario gyvenimo ir tremties nuotraukos. Nuotraukas surinko ir pristatė Augenijus Bendikas.

Parodai pasibaigus, mokytojo tautodailininko Antano Račkausko tapytas paveikslas "Kiaukų mokyklėlė" visos šeimos sprendimu, buvo padovanotas Tūbinių bendruomenės namams, kur jam buvo paskirta tinkama vieta. Laimutės Jundulienės paveikslas "Šv. Jurgis" po šventųjų mišių buvo padovanotas Tūbinių bažnyčiai, kaip simbolis vaizduojantis pasipriešinimą okupantams. Šventasis nuo senų laikų buvo Lietuvos globėju. Autoriams buvo įteiktos ir perduotos bendruomenės padėkos, tai dovanotųjų paveikslų kopijos – liudijimai su bendruomenės atributika.

Kitas Laimutės J. paveikslas „Tremtyje, vaizdas pro langą“ perduotas Tauragės krašto muziejui „Santaka“, kuris taip pat buvo priimtas ir rado sau tinkamą vietą. Vienas iš ankstyvesnių parodos paveikslų „Sugrįžimas iš tremties“, vaizduojantis tremties išgyvenimus ir varganą sugrįžimą į tėviškę, 2015 metais po parodos buvo perduotas Vilniaus tremtinių namams.

Pasibaigus iškilmėms, visi svečiai susirinko į tradicinį pobūvį. Tūbinių svečius linksmino Prano Gudausko Tauragės bandonijos. Pasibuvimas tęsėsi prie bendro stalo, visos iškilmės praėjo linksmi ir turiningai, buvo prisiminta ir atgaivinta gimtojo krašto istorija.

Susitikimas patvirtino, **kad istorinė atmintis, tikėjimas ir kultūra tarpiai susiję tarpusavyje. Visais laikais tauta savo išgyvenimus, džiaugsmus ir viltis išreikšdavo per simbolius: kryžius, koplytėles, saulutes, šventųjų vaizdavimą ir t.t. Tuo turtinga ir gerbiama lietuvių tauta. Ne be reikalo sakoma, kad ir atminimo ženklai kalba.**

Džiugino, kad po įvykusių iškilmių Kiaukų gyvenvietė, vietoje dviejų išnykusių sodybų, pasipildė naujais atminimo ženklais, kurie primins, kad čia kažkada gyveno ir triūsė nemaža bendruomenės dalis. Tikėtina, kad visi meno kūriniai, menantys praeitį bus matomi, prieinami, lankomi ir pripažinti visuomenės.

Tik prisimindami praeitį galėsime atsakingai kurti ne tik savo, bet ir Lietuvos ateitį.

L.Jundulienė, 2020.10.04d.

Tekstas skirtas Lietuvos tautodailininkų sąjungos Vilniaus bendrijai